

Türk Milli Eğitim Şuraları'nda (1939-2010) Psikolojik Danışma Ve Rehberlik İle İlgili Alınmış Olan Kararların Değerlendirilmesi

An Evaluation of The Decisions Taken About Psychological Counseling and Guidance in the Turkish National Education Councils (1939-2010)

Fulya YÜKSEL-ŞAHİN¹

Özet: Araştırmada, 1939-2010 yılları arasında yapılmış olan Türk Milli Eğitim Şuraları'nda Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) ile ilgili olarak alınmış olan kararların bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, 1939-2010 yılları arasında yapılmış olan Türk Milli Eğitim Şuraları oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşıldığından örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Araştırmada, durum çalışması desenlerinden iç içe geçmiş tek durum deseni (tür 2) kullanılmıştır. Veri toplama yöntemi olarak yazılı döküman incelemesi kullanılmış ve elde edilen veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Ayrıca, dökümanlardan elde edilen veriler, nicelleştirilerek de verilmiştir. Bunun için; “var ya da yok” yöntemi, “kapsanan alan” yöntemi kullanılmış; frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, Milli Eğitim Şuraları'nda (MEŞ) PDR'nin gündeme getirildiği ilk şura, 7. ME Şurası (1962) olmuştur. 7. ME Şurası'ndan günümüze kadar gelen bütün şuralarda, PDR gündeme gelmiş ve çeşitli kararlar alınmıştır. PDR ilk kez gündem maddesi olarak 18. ME Şurası'nda (2010) yer almıştır. PDR ile ilgili olarak en fazla karar yine bu şurada alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, PDR ile ilgili olarak alınmış olan kararların yaklaşık yarısı eğitsel PDR ile ilgilidir. Yine araştırma sonuçlarına göre, psikolojik danışmanların ünvanı ile ilgili olarak ağırlıklı rehber öğretmen ünvanı kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk Milli Eğitim Şuraları, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Psikolojik Danışman

Extended Abstract

The Purpose of the Research

Numerous decisions regarding the psychological counseling and guidance (PCG) services were taken during the Turkish National Education Councils (TNE Council), which convened eighteen times between 1939 and 2010. The present study evaluates the decisions made about the PCG services addressed in the TNE Councils held between 1939 and 2010.

Method

¹ Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, fusahin@yildiz.edu.tr

The study employed the case study design among qualitative research designs. Case study is an empirical research method that studies a contemporary phenomenon in its own real-life circumstances and makes a multidirectional, systematic, and in-depth examination of cases (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009). The study universe consists of the Turkish National Education Councils held between 1939 and 2010. No sampling was performed since the entire universe was available. The study employed the embedded single-case design (type 2) among the case study designs. Written document analysis was used as the data collection method and the obtained data were analyzed through descriptive analysis. Furthermore, the data obtained from the documents are also presented in quantitative form. For this purpose, the “yes or no method” and the “covered area method” were used and frequency and percentage distributions are provided.

Findings

The results of the research show that the 7th TNE Council (1962) was the first education council that addressed PCG. Since the 7th TNE Council up to the present, PCG services have been discussed and various related decisions were taken in all education councils. An examination of the agenda items for the decisions about PCG services reveals that PCG first appeared as an agenda item in the 18th TNE Council (2010). .9% (f=1) of the decisions concerning PCG were taken during the 7th TNE Council; 5.5 % (f=6) were taken in the 8th TNE Council; 6.4 % (f=7) were taken in the 9th TNE Council; .9 % (f=1) were taken in the 10th TNE Council; 4.5 % (f=5) were taken in the 11th TNE Council; 4 % (f=4) were taken in the 12th TNE Council; .9 % (f=1) were taken in the 13th TNE Council; 4.5 % (f=5) were taken in the 14th TNE Council; 18.4 % (f=20) were taken in the 15th TNE Council; 9.1 % (f=10) were taken in the 16th TNE Council; 11 % (f=12) were taken in the 17th TNE Council and 33.9 % (f=37) in the 18th TNE Council.

The results revealed that 51.6 % (f=24) of the decisions made about PCG concerned educational PCG; 34.04 % (f=16) pertained to professional PCG; 6.38 % (f=3) were about personal PCG; and 8.52 % (f=4) were related to developmental PCG. The results also demonstrated that no title was used during the 7th, 8th, 9th, 10th, 12th, and 14th TNE Councils (1962-1993) to refer to psychological counselors. Phrases such as “guidance activities”, “guidance services”, “guidance service”, and “guidance association” were used when formulating the decisions about PCG services. The 11th TNE Council (1982), used the title of “school counselor”, while the 13th NE Council (1990), and 17th NE Councils (2006) employed the title of “guidance teacher”. The 15th TNE Council (1996) separately referred to “guidance worker”, “guidance teacher”, and “psychological counselor”. The expression of “those in charge of guidance” was used to formulate the decisions made in the 16th TNE Council (1999). The 18th TNE Council (2010) made use of the title of guidance teacher/psychological counselor.

Results and Suggestions

An overall evaluation of the study’s results show that various decisions were taken in the Turkish National Education Councils about PCG. The 7th TNE Council (1962) was the first education council that addressed PCG. Since the 7th TNE Council up to the present, PCG services have been discussed and various related decisions were taken in all education councils. In general, as shown by a historical overview of the attempts made to offer PCG services in educational institutions, these attempts mostly concentrated on professional and educational guidance services. The councils made very limited mention of personal PCG services, while developmental PCG notion was only introduced in the 18th TNE Council held in 2010. It was also during the 18th TNE Council that PCG services

were treated as an agenda item on its own. A greater number of PCG-related decisions were taken in this council. Apparently, the problems and conceptual confusion regarding school psychological counselors still reign in National Education Councils. The following suggestions are made in the light of the study results:

1. The upcoming councils should treat PCG as a separate agenda item, about which various decisions should be made.
2. The title of “school psychological counselor” should be used instead of “guidance teacher” for experts offering PCG services in councils.
3. To abandon the use of “guidance teacher” for “psychological counselors”, PCG professional law should be enacted and our professional field should be legally defined in public staff list nr 190.
4. Developmental PCG program should be applied at all educational levels starting from preschool education.

Keywords: Turkish National Education Councils, Psychological Counseling and Guidance (PCG), Psychological Counselor

Giriş

PDR hizmetleri, bireyin kişisel, sosyal, eğitsel ve mesleki alanlarda bir bütün olarak gelişmesini (American School Counselor Association-ASCA, 2007); bu alanlarda karşılaştığı sorunlarla başa çıkabilmesini; ruh sağlığının güçlendirilmesini (Ergene, 2011); yaşam kariyerinin gelişmesini (Nazlı, 2003), psikolojik dayanıklılığın, iyilik halinin, yetkinleştirmenin arttırılmasını (Korkut, 2003) ve kendini gerçekleştirmesini amaçlar (Kepçeoğlu,1994). Bu amaçlara ulaşmak için ruh sağlığı, psikoloji ve gelişim ilkeleri bilişsel, duyuşsal, davranışsal ve etkileşimsel müdahale stratejileri aracılığı ile uygulanır (Hackney ve Cormier, 2008). PDR hizmetinde, bireyin ihtiyaçlarını belirleyen bir ilişkiyi yerleştirmek, bu ihtiyaçların doyumuna hizmet etmek, stratejilerini desenlendirmek; bireyin kararlarına etkili yardım planlarını gerçekleştirmek, benlik farkındalığını geliştirmek (Schmidt, 1996; Akt: Ültanır, 2005) ve sağlıklı uyum sağlayabilen bireyler olmalarına katkıda bulunmak (ASCA, 2007) söz konusudur. Bütün bu amaçlara yönelik olarak PDR hizmeti eğitim kurumlarında da verilmektedir. Öğrencilerin her bakımdan dengeli bir biçimde gelişebilmelerine uygun ortamların ve olanakların sağlanmasına yönelik çeşitli etkinlikleri içeren PDR hizmetlerinin verilmesi çok önemlidir (Can, 1998b, 2002).

PDR hizmetini veren okul psikolojik danışmanlarının şu anki rolleri: ruh sağlığı hizmetini sunmak, bireysel öğrenci sorunları ile ilgilenmek, öğrenci sorunlarına ve yetersizliklere klinik modeli temel alarak yaklaşmak, birebir ve küçük gruplarla çalışmak, öncelikli olarak kişisel ve sosyal gelişime odaklanmak biçiminde olmaktadır. Öte yandan, okul psikolojik danışmanlarının

değişen yeni vizyon içindeki rolleri ise: öğrencinin akademik başarısı ile ilgilenen; öğrencinin güçlü yanları üzerinden akademik/eğitsel odaklı olan; bütün okul ve sistemle ilgilenen; okulda takım çalışmasını yapan; öğrencilerle, anne-babalarla, öğretmenlerle, yöneticilerle, toplumla ve toplum kuruluşları ile işbirliği yapan (Erford, 2011); ve sosyal değişim ajanı rolünü (social change agents) olarak okullardaki değişimi destekleyen ve öncülük eden danışmanlar olacaktır (Ametea ve Clark, 2005; Erford, 2011).

Eğitim kurumlarında görev yapan okul psikolojik danışmanları genellikle esas yardım süreçleri olan bireysel ve grupla psikolojik danışma, rehberlik, konsültasyon, koordinasyon, program yönetimi ve değerlendirme etkinliklerini yerine getirmektedir (ASCA, 2007; Fitch ve Marshall, 2004; Morrisette, 2000). Bu etkinliklerin işlevleri de öğretim kademelerinin farklılığından ve öğrenci ihtiyaçlarından etkilenir. Buna göre okulöncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin ihtiyaçları ve gelişimsel özellikleri birbirlerinden farklı olduğu için buna yönelik olarak PDR hizmetleri verilir (Kuhn, 2004). Okulöncesi dönem, gelişimin hızlı olduğu, kişilik yapısının ve sosyal davranışların biçimlenmeye başladığı, çocuğun yakın çevresinden (anne-baba, arkadaş, öğretmen v.b.) etkilendiği (Worchel ve Shebilske, 1989), doğru ile yanlış ayırt etmeye başladığı, okumaya hazırlandığı, her türlü öğrenmeye açık olduğu (Myrick, 2003) çok önemli bir dönemdir. İlköğretim dönemi ise çocukta akademik benlik kavramının gelişmeye başlaması (ASCA, 2007), uygun bir akademik başarıyı sağlaması, duygusal ve sosyal gelişimini sürdürmesi, kendini anlaması, gerçekçi bir benlik kavramını kazanması (Nugent, 1990); olumlu kişilik özellikleri, yaşam becerileri, iletişim becerileri, karar verme ve problem çözme becerilerini kazanması (ASCA; 2007); ve ortaöğretime hazırlanarak mesleğe yönelmesi açısından önemli bir basamaktır (Canel, 2007). İlköğretim birinci kademedeki çocuklar beşinci yıla kadar ikinci çocukluk dönemi özelliklerini yaşarlar. Bu yıldan sonra ergenlik dönemine girmekte; bedensel, cinsel, bilişsel, duygusal ve sosyal sorunlarla baş etmek durumunda kalmaktadırlar (Baysal, 2004). Ortaöğretim döneminde de birey ergenlik döneminindedir. Bu dönemde bireyden fizyolojik değişimleri kabul etmesi, vücut kontrolünü sağlayabilmesi; cinsel rolünü kabullenip, bu rolüne uygun davranış örüntülerini geliştirmesi; duygusal bağımsızlığını kazanarak kendisiyle ilgili önemli kararları kendi başına verebilmesi; her iki cinsle sağlıklı ilişkiler geliştirebilmesi; kendi yaşına özgü bir yaşam felsefesi geliştirmesi; meslek seçimi için gerekli olan ön hazırlıkları yapıp kendisine en uygun olan mesleği seçmesi, aile yaşamı ve evliliğe hazırlanması; değerler sistemini oluşturması; ve bu amaçlarına ulaşması

için planlar yapması ve gerçekçi amaçları oluşturması beklenir (Kılıççı, 1992; Myrick, 2003; Worchel ve Shebilske, 1989). Bütün bu nedenlerden dolayı, öğrencilerin yaşları ve gelişim görevleri dikkate alınarak ve bir bütün olarak akademik/eğitsel, mesleki, kişisel ve sosyal gelişimi ile ilgilenilmelidir (Ersever, 1992; Yüksel-Şahin, 2008; 2009).

ASCA'nın (2004) ulusal standartlarında akademik/eğitsel gelişim açısından, her bir öğrencinin öğrenme yeteneğini en üst düzeye getirmek ve desteklemek için aktiviteleri ve stratejileri uygulamak gerekir. Mesleki/kariyer gelişimi açısından, öğrencilerin okuldan iş yaşamına başarılı geçiş yapmalarını sağlayacak bilgi, beceri ve tutumları kazanmaları için bir temel sağlamak gerekir. Kişisel ve sosyal gelişim açısından öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişimleri için bir temel sağlamak gerekir. Kişisel ve sosyal açıdan PDR hizmeti, bireyin kendini tanıması ve anlaması, üstün ve sınırlı yönleri ile kendisini kabul etmesi ve geliştirmesi; kendisine güvenmesi, etkili kişilerarası ilişkiler kurabilmesi; kişisel ve sosyal yönden dengeli ve uyumlu bir birey olarak yetişmesine yardımcı olur (Yeşilyaprak, 2001). Böylece, devamlı bir gelişim içinde olan bireyin, farklı gelişim aşamalarındaki gelişim görevlerini başarmasına olanak sağlar. Ayrıca, kişinin uyum, gelişim ve diğer kişisel sorunlarının eğitim ortamında ya da dışarıda önlenmesini, düzeltilmesini ve iyileştirilmesini amaçlar (Özbay, 2004). Erken yaşlardan itibaren kişilerarası ilişkileri konusunda farkındalık geliştirme, yaşam becerilerini (Staley ve Carey, 1997), kişisel güvenlik becerilerini, iletişim becerilerini, problem çözme becerilerini, karar verme becerilerini geliştirici; etnik ve kültürel farklılıkları anlamalarını ve kabul etmelerini sağlayıcı çalışmalar yapmak (ASCA, 2004); öfke yönetimi ile ilgili çalışmaları yapmak (Uz-Baş, 2007), akran baskısıyla başa çıkmak (ASCA,2004), karşı cins ile sağlıklı arkadaşlık ilişkilerini geliştirmek (Canel, 2007) gibi bireyin kişisel ve sosyal alandaki gelişim ihtiyaçlarını karşılayan hizmetleri verir.

Akademik/eğitsel açıdan PDR hizmeti, öğrencilerin akademik benlik kavramını geliştirmeleri, öğrenmeyi geliştirmek için beceriler kazanmaları, okul başarısını elde etmeleri, öğrenmeyi geliştirmeleri, amaçlarına ulaşmak için plan yapmalarını sağlayıcı etkinlikleri içerir (ASCA, 2004). Öğrencilerin okula uyum sağlamasına; eğitim olanakları konusunda bilgilendirerek eğitsel kararlar almasına ve tercihleri yapmasına yardımcı olur (İlgar, 2004). Seçmeli ders (Canel, 2007), kurs ve eğitsel çalışmalardan (Kepçeoğlu, 1994) kendi ilgi ve yeteneklerine en uygun olanını seçmesine; verimli ders çalışma yollarını tanıtarak (Can, 1998b; Kuhn, 2004) daha etkili öğrenmelerine yardımcı olur (Fitch ve Marshall, 2004; Myrick, 2003;

Webb, Brigman ve Campbell, 2005). Öğrenme güçlüğü çeken öğrencilere yardımcı olur (İlgar, 2004). Üstün (Canel, 2007) ya da özel eğitime ihtiyacı olan öğrencileri belirleyerek ihtiyaç duydukları yardımı verir (Yüksel, 2007). Öğrencilerin, kendilerine uygun bir üst okul seçmesine yardımcı olup, sınav kaygısını azaltmaya yönelik uygulamaları yapar (Yeşilyaprak, 2001).

Mesleki/kariyer gelişimi açısından bireyin mesleki farkındalık geliştirmesi, çalışmaya hazır olmayı geliştirmesi, mesleklerle ilgili bilgi sahibi olması, mesleki hedefleri belirlemesi, mesleki hedeflere ulaşmak için bilgi edinmesi, mesleki hedeflere ulaşmak için becerileri kullanmayı sağlayıcı etkinlikleri içerir (ASCA, 2004). Mesleki açıdan PDR hizmeti, öğrencinin kendisini gerçekçi bir biçimde algılaması; güçlü ve zayıf yönlerini tanıması, zayıf yönlerini geliştirme isteğini duyması ve bununla ilgili fırsatları kullanması (Kuzgun, 2000), kendisine uygun meslek olanaklarını ve mesleki eğitim olanaklarını araştırması, meslekler hakkında olumlu tutumlar geliştirmesi (Can, 1998b) ve çalışma yaşamının gerektirdiği iletişim kurabilme, sorumluluk alabilme (Kuzgun, 2000), karar verme (Çakır, 2004) ve problem çözme gibi becerilere sahip olmasını; mesleki farkındalık geliştirerek ve mesleki planlarını yapmasını (Gysberg, 2001; Quast, 2003) amaçlar. Ayrıca, ilköğretimi ya da orta öğretimi bitirdikten sonra çalışma yaşamına atılma durumunda olan öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun olan bir işe yönlendirilmesinde ve yerleştirilmesine de yardımcı olur (Baysal, 2004).

Öğrencilerin kişisel, sosyal, akademik/eğitsel ve mesleki gelişim görevlerini başarması çok önemlidir. PDR hizmetlerinin temel işlevi, öğrencilerin içinde buldukları gelişim dönemlerinin gelişim görevlerini başarılı bir şekilde tamamlamalarına yardımcı olmaktır (Myrick, 2003). Öğrencilerin gelişimleri, gereksinimleri ve sorunları dikkate alınarak onların akademik/eğitsel, mesleki, kişisel ve sosyal gelişimi ile ilgilenmek gerekir. Bunun için gelişimsel PDR hizmetlerinin, bütün eğitim kademelerini içerecek şekilde eğitim kurumlarında yer alması gerekir. PDR hizmetlerinin eğitim kurumlarında yer alması gereği, Türk Milli Eğitim Şuraları'nda da üzerinde durulan ve çeşitli kararların alındığı bir konu olmuştur. 1939-2010 yılları arasında, 18 kez toplanan Türk Milli Eğitim Şuraları'nda PDR ile ilgili olarak birçok kararlar alınmıştır. Bu çalışmada, 1939-2010 yılları arasında yapılmış olan Türk Milli Eğitim Şuraları'nda ile ilgili olarak alınmış olan kararların bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Yapılmış olan bu araştırma, PDR hizmetlerinin Türk Milli Eğitim Şuraları'nda nasıl yer ve ne kadar yer aldığını göstermesi, alınan kararların ortaya konulması ve konuya verilen öneme ilişkin bakış açıları olusturabilmesi için önemli olabilir. Arastırmada elde edilen sonuçların, daha sonraki

dönemlerde toplanacak olan şuraların gündeminin oluşturulmasına ışık tutabileceği ve bundan sonra yapılacak olan şuralarda, PDR hizmetlerinin gelişimsel açıdan ele alınarak bu konuya ilişkin duyarlılık olusturabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, 1939-2010 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuraları'nda PDR ile ilgili olarak alınan kararları belirlemek ve değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. 1939-2010 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuraları'nda PDR'nin gündeme getirildiği şuralar hangileridir?
2. 1939-2010 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuraları'nda PDR ile ilgili olarak alınan kararlar hangi gündem maddeleri ve başlıkları altında yer almıştır?
3. 1939-2010 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuraları'nda, eğitsel, mesleki, kişisel ve gelişimsel PDR ile ilgili olarak alınan kararların dağılımı nasıldır?
4. 1939-2010 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuraları'nda, psikolojik danışmanların ünvanı ile ilgili olarak hangi ünvanlar kullanılmıştır?

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, bir ya da daha fazla olayın, ortamın ve birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği bir yöntemdir. Durum çalışması, bir varlığın zamana ve mekana bağlı tanımlandığı ve özelleştirildiği araştırmadır. Bir olayı meydana getiren ayrıntıları tanımlamak ve görmek, bir olaya ilişkin olası açıklamaları geliştirmek ve bir olayı değerlendirmek amacı ile kullanılır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009). Araştırmada, durum çalışması desenlerinden iç içe geçmiş tek durum deseni (tür 2) kullanılmıştır. Veri toplama yöntemi olarak yazılı döküman incelemesi kullanılmış ve elde edilen veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Döküman analizi kendi başına bir araştırma yöntemi olarak kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Evren-örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 1939-2010 yılları arasında yapılmış olan Türk Milli Eğitim Şuraları oluşturmaktadır. Araştırmada, evrenin tamamına ulaşıldığından örneklem alma yoluna gidilmemiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplama yöntemi olarak yazılı doküman incelemesi kullanılmıştır. Dökümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır. Döküman incelemesi, bir araştırma problemi hakkında geniş bir zaman dilimine dayalı analizi olanaklı kılar (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmada kullanılan yazılı dökümanlar, 1939-2010 yılları arasında yapılmış olan Milli Eğitim Şuraları rapor içerikleridir.

Verilerin Analizi

Veri toplama yöntemi olarak yazılı döküman incelemesi kullanılmış ve elde edilen veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmada, 1939-2010 yılları arasında yapılmış olan Milli Eğitim Şuraları rapor içerikleri, yazılı dökümanları oluşturmaktadır. Bu yazılı dökümanlardaki PDR ile ilgili olarak alınan kararlar, araştırmanın veri kaynaklarını oluşturmaktadır. Alınan yazılı dökümanlardan aynen alıntılar yapılarak ya da yazılı dökümana atıfta bulunarak verilerin analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Betimsel analiz dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Bunlar; betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanmasıdır. Betimsel analiz sürecinde, öncelikle araştırma soruları dahilinde bir çerçeve oluşturulmuş, veriler bu çerçeveye göre işlenerek tanımlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Ayrıca, dökümanlardan elde edilen veriler, nicelleştirilerek de verilmiştir. Bunun için; “var ya da yok” yöntemi kullanılmıştır. İlgili kategori dökümanda varsa “1” değeri, yoksa “0” değeri verilerek karşılaştırma yapılmıştır. Frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir. “Kapsanan alan” yöntemi de kullanılmıştır. Kategorinin ilgili dökümanda kapladığı alana da bakılmıştır.

Bulgular

Araştırmada bulgular, araştırma sorularının çerçevesinde dört ana başlık halinde sunulmuştur.

1. 1939-2010 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuraları'nda PDR'nin gündeme getirildiği şuralar hangileridir?

“Var ya da yok” yöntemine göre analizi yapılmış olan (Yıldırım ve Şimşek, 2006), 1939-2010 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuraları'nda, PDR'nin gündeme getirildiği şuralar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. PDR'nin Gündeme Getirildiği Şuralar

Şura No	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Toplam
f	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12

Tablo 1'de görüldüğü gibi, PDR'nin gündeme getirildiği ilk şura, 7. ME Şurası (1962) olmuştur. 7. ME Şurası 'ndan günümüze kadar gelen bütün şuralar, PDR'nin gündeme geldiği ve çeşitli kararların alındığı şuralar olmuştur.

2. 1939-2010 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuraları'nda PDR ile ilgili olarak alınan kararlar hangi gündem maddeleri ve başlıkları altında yer almıştır?

1939-2010 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuraları'nda PDR ile ilgili olarak alınan kararların hangi gündem maddeleri ve başlıkları altında yer aldığı Tablo 2'de gösterilmiştir. Ayrıca, Tablo 2'de PDR ile ilgili olarak alınan kararların frekans ve yüzdeleri de verilmiştir.

Tablo 2. PDR İle İlgili Olarak Alınmış Olan Kararların Gündem Maddeleri ve Başlıkları İle Alınan Kararların Frekans ve Yüzdeleri

Şura No	Gündem Maddeleri ve Başlıklar	f	%
7 (1962)	<i>Gündem Maddesi 1:</i> Eğitimimizde Ölçme ve Değerlendirme (Karar 11) <i>Ana Başlık ve Alt Başlık:</i> Yok	1	0.9
8 (1970)	<i>Gündem Maddesi 1:</i> Ortaöğretim Sistemimizin Kuruluşu <i>Ana Başlık 1:</i> Türk Milli Eğitim Sisteminin Yapısı; <i>Alt Başlık 1:</i> Ortaöğretim (Karar 6, 7b, 7c) <i>Ana Başlık 2:</i> Yönelme Sınıfı (Karar 19, 20); <i>Alt Başlık:</i> Yok <i>Ana Başlık 3:</i> Uygulamanın Planlanması (Karar 46c); <i>Alt Başlık:</i> Yok	3	5.5
9 (1974)	<i>Gündem Maddesi 1:</i> Milli Eğitim Sisteminin Bütünlüğü İçinde Programlar <i>Ana Başlık:</i> Türk Eğitim Sisteminin Genel Yapısı ve Programlar, Örgün ve Yaygın Eğitim <i>Alt Başlıklar:</i> *Ortaokul: Ortaokul Programının Genel Nitelikleri (Karar 2, 3), Rehberlik ve Eğitsel Çalışmalar (Karar 20) *Ortaöğretim: Ortaöğretimde Yönelme (Karar 28)	3 1	6.4

	*Ortaöğretimde Ders Geçme ve Kredi Düzeni: Ders Seçiminde Rehberlik (Karar 47)	1	
	*1974-1975 Öğretim Yılında Yeni Sistemle İlgili Uygulama Planı: Rehberlik ve araştırma hizmetlerinin geliştirilmesi (Karar 112)	1	
	*Okul Yapılarının optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi (Karar 123)	1	
10 (1981)	<i>Gündem Maddesi 1: Türk Milli Eğitim Sisteminin Bütünlüğü İçinde Eğitim Programları</i> (Karar 24) <i>Ana Başlık: Yok ; Alt Başlık: Yok</i>	1	0.9
11 (1982)	<i>Gündem Maddesi 1: Eğitim Uzmanlarının Eğitimi</i> <i>Ana Başlıklar: Eğitim Uzmanlarının Eğitimi</i> <i>Alt Başlıklar: Okul Danışmanı</i> (Karar 4a, 4b, 4c); Teklifler (Karar c3, c4)	5	4.5
12 (1988)	<i>Gündem Maddesi 1: Türk Eğitim Sistemi</i> <i>Ana Başlıklar: Yok</i> <i>Alt Başlıklar:</i> *Genel, Mesleki ve Teknik Ortaöğretim (Karar 3,25) *Yüksek Öğretime Geçiş (Karar 3) <i>Gündem Maddesi 2: Öğretim Programları (Müfredat Programları)</i> (Karar 22) <i>Ana Başlıklar: Yok ; Alt Başlıklar: Yok</i>	2 1 1	4
13 (1990)	<i>Gündem Maddesi 1: Yaygın Eğitimde Personel</i> <i>Ana Başlıklar: Yok ; Alt Başlıklar: Yok</i> Bu şurada, kararların madde numarası yazılmamış olup, ayrı ayrı paragraflar halinde yazılmıştır. Her bir paragraf numaralandırıldığında 39. paragraf PDR ile ilgili alınmış olan bir karardır (Karar 39)	1	0.9
14 (1993)	<i>Gündem Maddesi 1: Eğitim Yönetimi ve Eğitim Yöneticiliği ve Okul Öncesi Eğitim</i> (Karar 6, 11,12,13,31) <i>Ana Başlıklar: Yok ; Alt Başlıklar: Yok</i>	5	4.5
15 (1996)	<i>Gündem Maddesi 1: İlköğretim ve Yönlendirme</i> (Karar 36, 37, 38, 39, 40, 79) <i>Ana Başlıklar: Yok; Alt Başlıklar: Yok</i> <i>Gündem Maddesi 2: Ortaöğretimde Yeniden Yapılanma</i> <i>Ana Başlıklar: Yok ;</i> <i>Alt Başlıklar: Türk Eğitim Sistemi Ortaöğretim Modeli İlke ve Önerileri</i> (Karar 38, 39, 40, 41,42, 43, 44, 45, 46, 53, 54, 56) <i>Gündem Maddesi 3: Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi</i> (Karar 9, 10) <i>Ana Başlıklar: Yok; Alt Başlıklar: Yok</i>	6 12 2	18.4
16 (1999)	<i>Gündem Maddesi 1: Mesleki ve Teknik Eğitimin, Orta Eğitim Sistemi Bütünlüğü İçinde Ağırlıklı Olarak Yeniden Yapılandırılması</i> (Karar 27, 28, 29, 30, 34, 35, 46) <i>Ana Başlıklar: Yok; Alt Başlıklar: Yok</i> <i>Gündem Maddesi 2: Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi ve İstihdam</i> (Karar 2, 36) <i>Ana Başlıklar: Yok; Alt Başlıklar: Yok</i> <i>Gündem Maddesi 3: Mesleki ve Teknik Eğitim Alanına Öğretmen ve Yönetici Yetiştirme</i> (Karar 1) <i>Ana Başlıklar: Yok; Alt Başlıklar: Yok</i>	7 2 1	9.1

17 (2006)	<i>Gündem Maddesi 1: Türk Milli Eğitim Sisteminde Kademeler Arasında Geçişler, Yönlendirme ve Sınav Sistemi</i> <i>Ana Başlıklar:</i> *Özel Eğitim (Karar 1, 28) *Okul Öncesi Eğitim (Karar 37, 44) *İlköğretim (Karar 47, 48, 49, 50, 54, 55, 56) *Ortaöğretimde kademeler arasında geçiş, yönlendirme ve sınav sistemi (Karar 64) <i>Alt Başlıklar: Yok</i>	11 2 2 7 1	
18 (2010)	<i>Gündem Maddesi 1: Öğretmenin Yetiştirilmesi, İstihdamı ve Mesleki gelişimi (Karar 13)</i> <i>Gündem Maddesi 2: Eğitim Ortamları, Kurum Kültürü ve Okul Liderliği (Karar 34)</i> <i>Gündem Maddesi 3: İlköğretim ve Ortaöğretimin Güçlendirilmesi, Ortaöğretime Erişimin Sağlanması (Karar 6, 25)</i> <i>Gündem Maddesi 4: Psikolojik Danışma, Rehberlik ve Yönlendirme (Karar 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33)</i> <i>Ana Başlıklar: Yok; Alt Başlıklar: Yok</i>	1 1 2 33	33.9
Toplam	<i>Alınan Karar Sayısı</i>	109	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi, PDR ile ilgili olarak alınmış olan kararların gündem maddelerine bakıldığında, Eğitimimizde Ölçme ve Değerlendirme (7. ME Şurası); Ortaöğretim Sistemimizin Kuruluşu (8. ME Şurası); Milli Eğitim Sisteminin Bütünlüğü İçinde Programlar (9. ME Şurası); Türk Milli Eğitim Sisteminin Bütünlüğü İçinde Eğitim Programları (10. ME Şurası); Eğitim Uzmanlarının Eğitimi (11. ME Şurası); Türk Eğitim Sistemi ve Öğretim programları (12. ME Şurası); Yaygın Eğitimde Personel (13. ME Şurası); Eğitim Yönetimi ve Eğitim Yöneticiliği ve Okul Öncesi Eğitim (14. ME Şurası); İlköğretim ve Yönlendirme, Ortaöğretimde Yeniden Yapılanma ve Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi (15. ME Şurası); Mesleki ve Teknik Eğitimin, Orta Eğitim Sistemi Bütünlüğü İçinde Ağırlıklı Olarak Yeniden Yapılandırılması, Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi ve İstihdam ve Mesleki ve Teknik Eğitim Alanına Öğretmen ve Yönetici Yetiştirme (16. ME Şurası); Türk Milli Eğitim Sistemi’nde Kademeler Arasında Geçişler, Yönlendirme ve Sınav Sistemi (17. ME Şurası), Öğretmenin Yetiştirilmesi, İstihdamı ve Mesleki Gelişimi, Eğitim Ortamları, Kurum Kültürü ve Okul Liderliği, İlköğretim ve Ortaöğretimin Güçlendirilmesi, Ortaöğretime Erişimin Sağlanması ve Psikolojik Danışma, Rehberlik ve Yönlendirme (18. ME Şurası) biçiminde olmuştur. Bu gündem maddelerinden yalnızca 18. ME Şurası’nda (2010), PDR ilk kez gündem maddesi olarak şurada yer almıştır.

Yine Tablo 2’de görüldüğü gibi, PDR ile ilgili olarak alınmış kararların %9 (f=1)’u 7. ME Şurası’nda; %5.5 (f=6)’u 8. ME Şurası’nda; %6.4 (f=7)’ü 9. ME Şurası’nda; %9 (f=1)’u 10. ME Şurası’nda; %4.5 (f=5)’u 11. ME Şurası’nda; %4 (f=4)’ü 12. ME Şurası’nda; %9 (f=1)’u 13. ME Şurası’nda; %4.5 (f=5)’u 14. ME Şurası’nda; %18.4 (f=20)’ü 15. ME Şurası’nda; %9.1 (f=10)’u 16. ME Şurası’nda; %11 (f=12)’i 17. ME Şurası’nda ve %33.9 (f=37)’u 18. ME Şurası’nda alınmıştır.

3. 1939-2010 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuraları’nda, eğitsel, mesleki, kişisel ve gelişimsel PDR ile ilgili olarak alınan kararların dağılımı nasıldır?

Sözcük, içerik, kapsanan alan ve yüzde dağılımı yöntemine göre analizi yapılmış olan (Yıldırım ve Şimşek, 2006), 1939-2010 yılları arasında yapılmış olan şuralarda, eğitsel, mesleki, kişisel ve gelişimsel PDR ile ilgili olarak alınmış olan kararların dağılımı tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Eğitsel, Mesleki, Kişisel ve Gelişimsel PDR İle İlgili Olarak Alınan Kararların Dağılımı

Şura No	Eğitsel PDR Karar No	Mesleki PDR Karar No	Kişisel PDR Karar No	Gelişimsel PDR (Eğitsel, Mesleki, Kişisel) Karar No	Toplam
7	11	-	-	-	1
8	6, 7b, 7c, 19	20	-	-	5
9	2, 3, 28, 47	-	-	-	4
10	24	-	-	-	1
11	-	-	-	4a, 4b	2
12	3, 25	-	22	-	3
13	-	-	-	-	0
14	12	-	-	-	1
15	36, 37, 42	56	-	-	4
16	35	Gündem1:27,28,30,34,35 Gündem 2: 2,36 Gündem 3: 1	-	-	9
17	1, 47, 64	1, 48, 56	-	-	6
18	Gündem 1:6 Gündem 5: 1, 5, 6	2, 5,17	16, 19	15, 20	11
f	24	16	3	4	47
%	51.06	34.04	6.38	8.52	100

Tablo 3’de görüldüğü gibi, PDR ile ilgili olarak alınmış olan kararların %51.06 (f=24)’sı eğitsel PDR; %34.04 (f=16)’sı mesleki PDR; %6.38 (f=3)’i kişisel PDR ve %8.52 (f=4)’si gelişimsel PDR ile ilgilidir.

4. 1939-2010 yılları arasında toplanan Milli Eğitim Şuraları'nda, psikolojik danışmanların ünvanı ile ilgili olarak hangi ünvanlar kullanılmıştır?

Sözcük, içerik ve yüzde dağılımı yöntemine göre analizi yapılmış olan (Yıldırım ve Şimşek, 2006), 1939-2010 yılları arasında toplanan Türk Milli Eğitim Şuraları'nda, psikolojik danışmanların ünvanı ile ilgili olarak hangi ünvanların kullanıldığı Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4: Milli Eğitim Şuraları'nda, Psikolojik Danışmanlar İçin Kullanılan Ünvanlar

Şura No	Ünvan Belirtilmemiş (Rehberlik Hizmetleri)	Ünvan Belirtilmemiş (Rehberlik Servisi/ Rehberlik Örgütü)	Rehberlik Elemanları/ Rehberlikten Sorumlu Olan	Rehber Öğretmen	Rehber Öğretmen/ Psikolojik Danışman	Okul Danışmanı/ Psikolojik Danışman	Toplam
7(1962)	X						
8(1970)	X	X					
9(1974)	X	X					
10(1981)	X						
11(1982)						X	
12(1988)	X						
13(1990)				X			
14(1993)	X						
15(1996)			X	X		X	
16(1999)			X				
17(2006)				X			
18(2010)					X		
f	6	2	2	3	1	2	16
%	37.5	12.5	12.5	18.8	6.2	12.5	100

Tablo 4'de görüldüğü gibi, 7, 8, 9 ve 10. ME Şuraları'nda (1962-1981) psikolojik danışmanların ünvanı ile ilgili olarak, bir ünvan kullanılmamıştır. PDR hizmetleri ile ilgili kararlar verilirken “rehberlik faaliyetleri”, “rehberlik hizmetleri”, “rehberlik servisi” ve “rehberlik örgütü” şeklinde ifadeler kullanılmıştır. 11. ME Şurası'nda (1982), “okul danışmanı” ünvanı kullanılmıştır. 12. ME Şurası'nda (1988), yine ünvan belirtilmeyerek “rehberlik faaliyetleri” ifadesi kararlarda kullanılmıştır. 13. ME Şurası'nda (1990), “rehber öğretmen” kavramı kullanılmıştır. 14. ME Şurası'nda (1993), ünvan kullanılmamış olup, “rehberlik hizmetleri” ifadesi kararlarda yer almıştır. 15. ME Şurası'nda (1996), “rehberlik elemanı, “rehber öğretmen” ve “psikolojik danışman” ünvanları ayrı ayrı kullanılmıştır. 16. ME Şurası'nda (1999), “rehberlikten sorumlu olanlar” ifadesi kararlarda yer almıştır. 17. ME Şurası'nda (2006), “rehber öğretmen” kavramı kullanılmıştır. 18. ME Şurası'nda (2010) ise Rehber Öğretmen / Psikolojik Danışman ünvanı kullanılmıştır.

Tartışma ve Yorum

1939-2010 yılları arasında 18 kez toplanan Türk Milli Eğitim Şuraları'nda (TMEŞ), daha çok eğitim sistemimizle, daha az PDR hizmetleri ile ilgili olarak çeşitli kararlar alınmıştır. Bu araştırmada, 1939-2010 yılları arasında yapılmış olan TME Şuraları'nda ele alınan PDR ile ilgili olarak alınmış olan kararların bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, 1. ME Şurası (1939), 2. ME Şurası (1943), 3. ME Şurası (1946), 4. ME Şurası (1949), 5. ME Şurası (1953) ve 6. M.E. Şurası'nda (1957), PDR hiç gündeme gelmemiş ve kararlar alınmamıştır. 7. ME Şurası'ndan (1962) günümüze kadar gelen bütün şuralar, PDR'nin gündeme geldiği ve çeşitli kararların alındığı şuralar olmuştur.

Araştırma sonuçlarına göre, PDR ile ilgili olarak alınmış olan kararların gündem maddelerine bakıldığında, Eğitimimizde Ölçme ve Değerlendirme (7. ME Şurası); Ortaöğretim Sistemimizin Kuruluşu (8. ME Şurası); Milli Eğitim Sisteminin Bütünlüğü İçinde Programlar (9. ME Şurası); Türk Milli Eğitim Sisteminin Bütünlüğü İçinde Eğitim Programları (10. ME Şurası); Eğitim Uzmanlarının Eğitimi (11. ME Şurası); Türk Eğitim Sistemi ve Öğretim programları (12. ME Şurası); Yaygın Eğitimde Personel (13. ME Şurası); Eğitim Yönetimi ve Eğitim Yöneticiliği ve Okul Öncesi Eğitim (14. M.E.Şurası); İlköğretim ve Yönlendirme, Ortaöğretimde Yeniden Yapılanma ve Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi (15. ME Şurası); Mesleki ve Teknik Eğitimin, Orta Eğitim Sistemi Bütünlüğü İçinde Ağırlıklı Olarak Yeniden Yapılandırılması, Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi ve İstihdam ve Mesleki ve Teknik Eğitim Alanına Öğretmen ve Yönetici Yetiştirme (16. ME Şurası); Türk Milli Eğitim Sisteminde Kademeler Arasında Geçişler, Yönlendirme ve Sınav Sistemi (17. ME Şurası), Öğretmenin yetiştirilmesi, istihdamı ve mesleki gelişimi, Eğitim Ortamları, Kurum Kültürü ve Okul Liderliği, İlköğretim ve Ortaöğretimin Güçlendirilmesi, Ortaöğretime Erişimin Sağlanması ve Psikolojik Danışma, Rehberlik ve Yönlendirme (18. ME Şurası) biçiminde olmuştur. Bu gündem maddelerinden yalnızca 18. ME Şurası'nda (2010), PDR ilk kez gündem maddesi olarak şurada yer almıştır. Çağdaş eğitim sürecinin ayrılmaz ve tamamlayıcı bir parçası olan PDR hizmetlerinin 2010 yılında ilk kez gündem maddesi olarak gündeme alınması çok yeni ve çok geç olmuştur.

Araştırma sonuçlarına göre, PDR ile ilgili olarak alınmış olan kararlara bakıldığında, 1962-1999 yılları arasında yapılmış olan 7, 8, 9, 10, 11,12, 13, 14, 16 ve 17. ME Şuraları'nda, PDR ile ilgili olarak alınan kararların çok sınırlı düzeyde (%.9 ile % 11 arası) olduğu

görülmektedir. Yapılmış olan 15. ME Şurası (1996) ve 18. ME Şurası'nda (2010) PDR ile ilgili olarak alınmış olan karar sayısının daha fazla (% 18.4 ile % 33.9) olduğu görülmektedir. Ancak, alınmış olan kararların istenilen düzeyde olmadığı da görülmektedir. Çağdaş eğitim anlayışı açısından bakıldığında, öğrencinin her yönü ile en uygun bir biçimde gelişiminin sağlanması amaçlanır (Yıldırım, 2004). Çağdaş eğitimi gerçekleştirebilecek bir okulun yaratıcı, araştırmacı, sorgulayan ve öğrendiklerini yaşamında uygulayabilen, sağlıklı kişilikler geliştirmeyi amaçlaması gerekir (Can, 1998a). Eğitim kurumlarının başlıca görev ve sorumluluğu bireyin her bakımdan en uygun düzeyde gelişebilmesini sağlamaktır. Bu anlayışta, bireyin entelektüel gelişimi kadar bedensel, psikolojik, sosyal v.b. yönlerden de olabildiğince gelişebilmesine yardım edilmesi önemli görülmektedir (Can, 2002). Çağdaş eğitim anlayışında, öğrencileri bilgi yüklenen değil, merkeze alan, öğrenmeyi öğrenen, kişilikleri gelişmiş, yeteneklerini kullanan, problem çözen, analiz ve sentez yapabilen, akılcı, yaratıcı, yapıcı, duygu ve düşünceleri dengeli, sevgi dolu, hoşgörülü, ulusal ve evrensel değerlere saygılı bireyler olarak gelişmelerini sağlamak esastır (Altıntaş, 2004). Bu nedenle, günümüz eğitim kurumlarında öğrencilere verilecek hizmetler yalnızca öğretim ve yönetim hizmetleri ile sınırlandırılmamaktadır. Bu hizmetlerin yanı sıra öğrenci kişilik hizmetleri olarak adlandırılan üçüncü bir hizmetin de öğrencilere etkili bir biçimde verilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin her bakımdan dengeli bir biçimde gelişebilmelerine uygun ortamların ve olanakların sağlanmasına yönelik çeşitli etkinlikleri içeren öğrenci kişilik hizmetleri arasında en önemli olanı da PDR hizmetleridir (Can, 1998b; 2002).

Araştırma sonuçlarına göre, 1939-2010 yılları arasında yapılmış olan şuralarda, eğitsel, mesleki, kişisel ve gelişimsel PDR ile ilgili olarak alınmış olan kararlara bakıldığında, PDR ile ilgili olarak alınmış olan kararların % 51.06'sı eğitsel PDR ile ilgilidir. % 34.04 'ü mesleki PDR ile ilgili; % 6.38'i kişisel PDR ile ilgili ve % 8.52'si gelişimsel PDR ile ilgili olduğu görülmektedir. Gelişimsel PDR kavramı ilk kez 18. ME Şurası 'nda (2010) gündeme getirilmiştir. Oysa, gelişimsel rehberlik yaklaşımı 1960'lı yıllarda ABD'nde ortaya çıkmıştır. 1970'li yılların sonuna doğru kapsamlı/ gelişimsel PDR programını açıklayan yayınların (kitap, el kitabı, makale v.b.) artması ile okullarda kapsamlı/gelişimsel PDR programlarının uygulanmasına olanak sağlanmıştır (Iowa Comprehensive Counseling and Guidance Program Development Guide, 2001). Myrick tarafından geliştirilen gelişimsel rehberlik programı ile Gysberg ve Henderson tarafından geliştirilen kapsamlı gelişimsel rehberlik programı, okul psikolojik danışmanlığı ile ilgili çağdaş gelişmeyi sağlamıştır (Gysberg, 2001; Özyürek, 2010). Gelişimsel PDR çalışmaları,

bireyin sürekli olarak geliştiği düşüncesinden hareketle, farklı gelişim aşamalarında gerekli gelişim görevlerinin başarılmasıyla ileriki dönemlere bireyin daha iyi hazırlanabileceği varsayımına dayanmaktadır (Myrick, 2003; Özbay, 2004). Gelişimsel PDR yaklaşımında, bireyin tüm yönleri ile bir bütün olarak gelişebilmesine yardım edilmesi temel amaçtır (Can, 1998b). Okullarda verilecek olan PDR hizmetlerinin, öğrencilerin fiziksel, sosyal, bilişsel, mesleki ve benlik kavramı gelişim alanlarına yönelik olarak hazırlanması gerekmektedir (Yüksel, 2003). Rowley (2000), okul psikolojik danışmanının, her sınıf düzeyindeki öğrencilerin gereksinimlerine uygun olarak kapsamlı/gelişimsel PDR programının geliştirmesi gerektiğini belirtmektedir. Gelişimsel PDR programı, olumlu benlik kavramını geliştirme (Quast, 2003), kişilerarası ilişkileri konusunda farkındalık geliştirme, iletişim becerilerini, yaşam becerilerini (Gysberg ve Henderson, 1997; Staley ve Carey, 1997) ve karar verme becerilerini geliştirme; mesleki planlama yapma (Rye ve Sparks, 1999; Akt: Quast, 2003), çalışma ve boş zamanları değerlendirme alışkanlıkları kazandırma, bireyin mevcut değer ve ilgilerini belirleme (Doğan, 2001) gibi konular üzerinde odaklanır. Ülkemizde, 2006–2007 öğretim yılında uygulanmak üzere 02.08.2006 tarih ve 329 sayılı Talim Terbiye Kurul Kararı ile uygulamaya konulan “Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı”, “Okul PDR Programı” değil, onun bir parçasıdır. Bu program, “Okul PDR Hizmetleri Programı Modeli”nin hizmet alanlarından grup rehberliği bölümünde yer almakta (TCMEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2008) olup, öğretmenlerin uygulama yapmasına yönelik olarak hazırlanmıştır.

Yapılmış olan araştırma sonuçlarına göre, 1939-2010 yılları arasında toplanan ME Şuraları’nda, psikolojik danışmanların ünvanı ile ilgili olarak ünvan sorununun ve kavram karmaşasının halen devam ettiği de görülmektedir. 7, 8, 9 ve 10. ME Şuraları’nda (1962-1981) psikolojik danışmanların ünvanı ile ilgili olarak, bir ünvan kullanılmamıştır. PDR hizmetleri ile ilgili kararlar verilirken “rehberlik faaliyetleri”, “rehberlik hizmetleri”, “rehberlik servisi” ve “rehberlik örgütü” şeklinde ifadeler kullanılmıştır. 11. ME Şurası’nda (1982), “okul danışmanı” ünvanı kullanılmıştır. 12. ME Şurası’nda (1988), yine ünvan belirtilmeyerek “rehberlik faaliyetleri” ifadesi kararlarda kullanılmıştır. 13. ME Şurası’nda (1990), “rehber öğretmen” kavramı kullanılmıştır. 14. ME Şurası’nda (1993), ünvan kullanılmamış olup, “rehberlik hizmetleri” ifadesi kararlarda yer almıştır. Şuralarda, ünvan açısından en dikkat çeken şura 15. Mili Eğitim Şurası olmuştur. Bu şurada, ünvan karmaşası en üst düzeyde görülmektedir. 15. ME Şurası’nda (1996), “rehberlik elemanı”, “rehber öğretmen” ve “psikolojik danışman” ünvanları

ayrı ayrı kullanılmıştır. 16. ME Şurası'nda (1999), "rehberlikten sorumlu olanlar" ifadesi kararlarda yer almıştır. 17. ME Şurası'nda (2006), "rehber öğretmen" kavramı kullanılmıştır. 18. ME Şurası'nda (2010) ise Rehber Öğretmen / Psikolojik Danışman ünvanı kullanılmıştır.

Ünvan sorununa genel olarak bakıldığında, 11. ME Şurası'nda PDR hizmetlerini verecek uzmanın ünvanının "okul danışmanı" olmasına karar verilmişken; daha sonraki şuralarda "okul psikolojik danışmanı kavramı" yerine "rehber öğretmen" kavramı kullanılmıştır. 18. ME Şurası'nda ise rehber öğretmen/psikolojik danışman ünvanı birlikte kullanılmıştır. Eğitim kurumlarında görev yapan "okul psikolojik danışmanı" ünvanı için "rehber öğretmen" ünvanının kullanılması, yönetici ve öğretmenlerin yanlış ve farklı bir görev beklentisi içinde olmalarına neden olmaktadır. Burada önemli olan nokta, okul psikolojik danışmanının, öğretmen olmadığıdır. Dolayısıyla, öğretmenin yaptığı görevleri yapmaz. Öğretmenlik mesleğinin tanımı ile psikolojik danışmanlık mesleğinin tanımı birbirinden farklıdır.

TCMEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü'nce tanımlanmış olan öğretmen tanımına bakıldığında, öğretmenlerin, tanımlanan ve geliştirilmeye açık yeterlikler bütünü içinde kendi mesleki yeterliklerinin neresinde olduğunu sorgulayan; kendisinin ve okulunun gelişiminden sorumlu olduğunun farkında olan; iş birliği yapan, birlikte öğrenmeyi esas alan; fikir ve deneyimlerini meslektaşlarıyla paylaşan; başarılı uygulamaları örnek alan; öğretim programlarına uygun öğrenme ortamlarında öğrencilerine rehberlik etmenin farklı yollarını araştıran; "yaşam boyu öğrenme" ilkesini benimseyen, "öğrenen bireylerdir". Ayrıca öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri; kişisel ve mesleki değerler-mesleki gelişim, öğrenciyi tanıma, öğrenme ve öğretme süreci, öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme, okul-aile ve toplum ilişkileri ve program ve içerik bilgisinden oluşmaktadır (TCMEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, 2011). Öte yandan psikolojik danışmanlar, ruh sağlığı normal olan bireylerin (Myrick, 2003) kişisel, sosyal, eğitsel ve mesleki alanlarda bir bütün olarak gelişmesi (ASCA, 2007); bu alanlarda karşılaştığı sorunlarla başa çıkabilmesi, ruh sağlığının güçlendirilmesi (Ergene, 2011) ve kendini gerçekleştirme amacıyla (Kepçeoğlu,1994) bilişsel, duyuşsal, davranışsal ve sistemsel müdahale stratejilerini uygulayan (Hackney ve Cormier, 2008), PDR alanında lisans veya lisansüstü eğitimi almış olan bireylerdir. Psikolojik danışmanlık mesleği, normal kişileri kişisel, sosyal, eğitsel ve mesleki, konularda yetkinleştirmeye yönelik, kuramsal temelli, yapılandırılmış oturumlarla sürdürülen, danışanlara daha etkili düşünme, davranma ve hissetmeyi öğretme sürecini içeren ve bir dizi alt uzmanlıkları olan bir meslek

olarak tanımlanmaktadır (Gladding, 2000, Akt. Korkut, 2004). Psikolojik danışmanlık meslek alanı, bireylerin karşılaştığı eğitim, sağlık ve sosyal sorunlar, ev-aile, sosyal ilişkilere ve işsizliğe bağlı olarak yaşanan güçlükler gibi konularda, kendilerini anlamaları, problemlerini çözmede gerçekçi kararlar almaları, çevrelerindeki olanakları tanımaları, kapasitelerini kendilerine uygun düzeyde geliştirmeleri, çevrelerine sağlıklı ve dengeli uyum yapmaları ve böylece kendilerini gerçekleştirmeleri için yardım sunulan bir meslek alanıdır (Ergene, 2011). Uluslararası literatür incelendiğinde; PDR alanının günümüzde okul danışmanlığı, toplum danışmanlığı, ruh sağlığı danışmanlığı, rehabilitasyon danışmanlığı, evlilik ve aile danışmanlığı, kariyer danışmanlığı, gerontoloji danışmanlığı gibi alt alanları kapsayacak şekilde genişlediği görülmektedir. Bütün psikolojik danışmanların çalıştıkları alanın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donanmış olması gerekir (Akboy ve İkiz, 2007; Yalçın, 2006).

Yukarıdaki tanımlarda görüldüğü gibi, öğretmenlik mesleği ile psikolojik danışmanlık mesleği birbirlerinden farklılık göstermektedir. Bu nedenle psikolojik danışmanlar için “rehber öğretmen” ünvanının kullanılması yanlıştır. Rehber öğretmen kadroları 1983 yılında MEB’lığı tarafından PDR mezunlarının istihdamına yönelik olarak oluşturulan bir kadro ünvanıdır. Bir anlamda ara çözüm olarak üretilen ve istisna niteliğindedir. Aslında, meslek ünvanı olan psikolojik danışmanlık alanı henüz 190 sayılı devlet kadro cetvelinde tanımlanmamış olması nedeniyle; ve bu alan için MEB’nın Maliye Bakanlığı’ndan öğretmen kadrosu alması nedeniyle mezunlar “rehber öğretmen” kadrosunda görev yapmaktadır. “Psikolojik danışmanlar” için “rehber öğretmen” ünvanının kullanılmaması için, PDR meslek yasasının çıkarılması ve 190 sayılı devlet kadro cetvelinde meslek alanımızın yasal olarak tanımlanması gerekmektedir (Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Basın Bildirisi, 2011).

Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, PDR ile ilgili olarak çeşitli kararlar Türk Milli Eğitim Şuraları’nda alınmıştır. PDR’nin gündeme getirildiği ilk şura, 7. ME Şurası (1962) olmuştur. 7. ME Şurası’ndan günümüze kadar gelen bütün şuralar, PDR’nin gündeme geldiği ve çeşitli kararların alındığı şuralar olmuştur. Genel olarak, PDR hizmetlerinin eğitim kurumlarında verilmesi için yapılan çalışmalara tarihsel olarak bakıldığında, mesleki ve eğitsel alanlarda yöneltme hizmetine daha fazla ağırlık verildiği görülmektedir. Şuralarda, kişisel PDR hizmetlerinden çok sınırlı düzeyde bahsedilmektedir. Gelişimsel PDR anlayışından ise 2010

yılında yapılan 18. ME Şurası'nda bahsedilmektedir. Yine, PDR hizmetlerinin ayrı bir gündem maddesi olarak gündeme alınması 18. ME Şurası'nda olmuştur. Bu şurada PDR ile ilgili olarak daha çok karar alınmıştır. Milli Eğitim Şuraları'nda, okul psikolojik danışmanının ünvan sorununun ve kavram karmaşasının halen devam ettiği de görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre öneriler aşağıda sunulmaktadır:

1. 18. ME Şurası'nda olduğu gibi, bundan sonraki şuralarda, PDR ayrı bir gündem maddesi olarak ele alınmalı ve bu gündem maddesi üzerinden çeşitli kararlar alınmalıdır.

2. Şuralarda, PDR hizmetlerini verecek uzmanın ünvanı için “rehber öğretmen” ünvanı kullanılmamalıdır. “Okul psikolojik danışmanı” ünvanı kullanılmalıdır.

3.“Psikolojik danışmanlar” için “rehber öğretmen” ünvanının kullanılmaması için, PDR meslek yasasının çıkarılması ve 190 sayılı Devlet kadro cetvelinde meslek alanımızın yasal olarak tanımlanması gerekmektedir.

4. Gelişimsel PDR yaklaşımı açısından bakıldığında da, günümüzde uygulanması gereken gelişimsel PDR programı, gelişimsel, birbirinin üzerine inşa edilen çeşitli faaliyetlerden meydana gelen ardışık bir program olduğu için programın okulöncesi eğitimden başlayarak bütün eğitim kademelerinde uygulanmalıdır. Gelişimsel PDR programları modeli'nin okullarımızda layıkıyla uygulanabilmesi için gerekli ve yeterli hazırlıklar yapılmalı, varolan sorunlar çözümlenmeye çalışılmalıdır.

Kaynaklar / References

Akboy, R. ve İkiz, E. (2007). *Psikolojik danışma ve rehberlikte çağdaş bir anlayış*. Ankara:

Nobel Yayın.

Altıntaş, E. (2004). Çağdaş eğitim sisteminde öğrenci kişilik hizmetleri ve rehberlik, G. Can, (Ed.), *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (ss. 1-26). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Amatea, E. S. ve Clark, M. A. (2005). Changing schools, changing counselors: a qualitative study of school administrators' conceptions of the school counselor role. *Professional School Counseling*,9(1), 16-27.

ASCA-American School Counselor Association (2004). *ASCA national standards for student*.,

<http://ascamodel.timberlakepublishing.com/files/NationalStandards.pdf>, 4. 01. 2007.

- ASCA-American School Counselor Association (2007). *Careers / Role*,
<http://www.schoolcounselor.org>, 4. 01. 2007.
- Baysal, A. (2004). Psikolojik danışma ve rehberlikte başlıca hizmet türleri, A. Kaya, (Ed.),
Psikolojik Danışma ve Rehberlik (ss. 35-62). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş.; Kılıç-Çakmak, E.; Akgün, Ö.E.; Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, G. (1998a). İlköğretimde rehberlik, A. Hakan, (Ed.), *Eğitim Bilimlerinde Yenilikler* (ss. 109-123). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, No 559.
- Can, G.(1998b). Çağdaş insanın yetiştirilmesinde aile ve okulun rolü, G. Can, (Ed.), *Çağdaş Yaşam ve Çağdaş İnsan* (ss. 111-129). Eskişehir: Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 1020.
- Can, G. (2002). *Rehberlik*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1371.
- Canel, A. N. (2007). Eğitimde rehberlik hizmetlerinin yeri ve önemi, B. Aydın, (Ed.), *Rehberlik* (ss. 117-151). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çakır, M. A. (2004). Mesleki karar envanterinin geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*,37 (2), 1-14.
- Doğan, S. (2001). Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri nasıl yapılandırılabilir?
VI. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. ODTÜ Eğitim Fakültesi, Ankara.
- Erford, B. T. (2011). *Transforming the school counseling profession*. New Jersey: Pearson Education Inc.
- Ergene, T. (2011). Sağlık Meslekleri Arasında Sayılma Girişimimiz. Türk PDR Derneği.
<https://www.pdr.org.tr>, 06. 04. 2011.
- Ersever, O. G. (1992). İlköğretimde açık okul sistemi ile psikolojik danışma ve rehberlik anlayışı.
Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8, 127-132.

- Fitch, T. ve Marshall, J. L. (2004). What counselor do in high-achieving schools: a study on the role of the school counselor. *Professional School Counseling*, 7 (3), 172-177.
- Gysberg, N. ve Henderson, P. (1997). *Comprehensive guidance programs that work II*. Greensboro, ERIC/CASS Publication.
- Gysberg, N. (2001). School guidance and counseling in the 21st century: Remember the past into the future. *Professional School Counseling*, 5 (2), 96-106.
- Hackney, H. ve Cormier, S. (2008). *Psikolojik danışma ilke ve teknikleri: Psikolojik yardım süreci el kitabı*. (Çev: T. Ergene ve Aydemir, S.S.). Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Ilgar, Z. (2004). Rehberliğin başlıca türleri, G. Can, (Ed.), *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (ss. 28-46). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Iowa Comprehensive Counseling and Guidance Program Development Guide (2001). <http://www.schoolcounselor.org>, 25. 03. 2011.
- Jackson, S. A. (2000). Referrals to the school counselor: a qualitative study. *Professional School Counseling*, 3 (4), 277-286.
- Kepçeoğlu, M. (1994). *Psikolojik danışma ve rehberlik*, Ankara: Özerler Matbaası.
- Kılıççı, Y. (1992). *Okulda ruh sağlığı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Korkut, F. (2004). *Okul temelli önleyici rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kuhn, L. (2004). *Student Perceptions of School Counselor Roles and Functions*. Unpublished master's thesis, University of Maryland, Baltimore.
- Kuzgun, Y. (2000). İlköğretimde mesleki gelişim, Y. Kuzgun, (Ed.), *İlköğretimde Rehberlik* (ss.125-153). Ankara: Nobel Yayın.
- Morrisette, P. (2000). School counselor well-being. *Guidance and Counseling*, 16 (1), 2-9.
- Myrick, R. D. (2003). *Developmental guidance and counseling: A practical approach*. Minneapolis: Educational Media Corporation.

- Nazlı, S. (2003). *Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programları*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Nugent, F. A. (1990). *An introduction to the profession of counseling*. Ohio: Merrill Publishing Company.
- Özbay, Y. (2004). Kişisel rehberlik, G. Can, (Ed.), *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (ss. 107-136). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Özyürek, R. (2010). Psikolojik danışma ve rehberlik lisans programı öğrencilerinin yaptıkları okul psikolojik danışmanlığıyla ilgili uygulamaların saptanması. *Eğitim ve Bilim*, 35 (156), 160-174.
- Quast, C. (2003). *Parents' Perceptions Of The Role And Function Of a High School Guidance Counselor*. Unpublished master's thesis, Wisconsin University, Wisconsin.
- Rowley, W., J. (2000). Expanding collaborative partnerships among school counselors and school psychologists. *Professional School Counseling*, 3 (3), 224-228.
- Staley, W. L. ve Carey, A. L. (1997). The role of school counselor in facilitating a quality twenty-first century workforce. *School Counselor*, 44 (5), 377-383.
- TCMEB 7. Mili Eğitim Şurası (1962). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>, 29.01.2007.
- TCMEB 8. Milli Eğitim Şurası (1970). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>, 29.01.2007.
- TCMEB 9. Milli Eğitim Şurası (1974). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>, 29.01.2007.
- TCMEB 10. Milli Eğitim Şurası (1981). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>, 29.01.2007.

- TCMEB 11. Milli Eğitim Şurası (1982). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>,
29.01.2007.
- TCMEB 12. Milli Eğitim Şurası (1988). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>,
29.01.2007.
- TCMEB 13. Milli Eğitim Şurası. (1990). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>,
29.01.2007.
- TCMEB 14. Milli Eğitim Şurası. (1993). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>,
29.01.2007.
- TCMEB 15. Milli Eğitim Şurası. (1996). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>,
29.01.2007.
- TCMEB 16. Milli Eğitim Şurası. (1999). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>,
29.01.2007.
- TCMEB 17. Milli Eğitim Şurası. (2006). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>,
29.01.2007.
- TCMEB 18. Milli Eğitim Şurası. (2010). <http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/Şura/Şura.html>,
29.01.2011.
- T.C.M.E.B., Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2007). Rehberlik
ve Psikolojik Danışma Hizmetleri. <http://www.meb.gov.tr>, Genelge No:2004, 29.03.2008.
- TCMEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü (2011). Öğretmenlik Mesleği Genel
Yeterlikleri. <http://www.meb.gov.tr>, 20.05.2011.
- Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Basın Bildirisi (2011). <https://www.pdr.org.tr>,
23.05.2011.
- Uz-Baş, A. (2007). Rehberlikte hizmet türleri, B. Aydın, (Ed.), *Rehberlik* (ss 82-116). Ankara:
Pegem Yayıncılık.

- Ültanır, E. (2005). Türkiye’de psikolojik danışma ve rehberlik mesleği ve psikolojik danışman eğitimi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 102-111.
- Webb, L. D., Brigman, G. A. ve Campbell, C. (2005). Linking school counselors and student success: a replication of the student success skills approach targeting the academic and social competence of students. ASCA, <http://www.schoolcounselor.org>, 29.04.2008.
- Worchel, S. ve Shebilske, W. (1989). *Psychology, principles and applications*. New Jersey: Prentice Hall Inc.
- Yalçın, İ. (2006). 21. yüzyılda psikolojik danışman. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39 (1), 117-133.
- Yeşilyaprak, B. (2001). *Eğitimde rehberlik hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayın.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, İ. (2004). Bireyi Tanıma Teknikleri, G. Can, (Ed.), *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (ss. 137-194). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yüksel, G. (2003). ilköğretim öğrencilerinin gelişim alanları, gelişim alanlarının işaretçisi olan ihtiyaçlar ve geliştirilmesi gereken beceriler: bu süreçte rehber öğretmenin işlevleri: Kurumsal bir inceleme. *Milli Eğitim Dergisi*, 159, 41-59.
- Yüksel, M. Y. (2007). Özel Eğitim ve Rehberlik, B. Aydın (Ed.). *Rehberlik* (ss. 277-302).Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yüksel-Şahin, F. (2008). Ortaöğretimdeki öğrenci görüşlerine göre psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 1-26.
- Yüksel-Şahin, F. (2009). İlköğretimde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri. *E-Journal of New World Sciences Academy nces Academy (NWSA)*, 4 (2), 372-394.